

2. Online Proctoring and Identity Management Services - ProctorU. *ProctorU*. URL: <https://www.proctoru.com/services>
3. Что такое прокторинг и как он работает | РБК Тренды. *РБК Тренды*. URL: <https://trends.rbc.ru/trends/education/5fa01fe49a794782c65b74f9>:

Едуард ІСАЄВ, к.філол.н, доцент
кафедра німецької мови

ПРО ДОСВІД УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТІВ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І СУЧАСНУ ЦИФРОВІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Процес об'єднання Європи, його подальше поширення на Схід супроводжується формуванням загального освітнього простору на території сучасної Європи. Робочим механізмом загальноєвропейського освітнього і наукового простору можуть стати багатомовність і цифровізація, які у свою чергу повинні спиратися на прозорі і загальнодоступні стандарти оволодіння іноземними мовами і цифрової компетентності громадян.

Починаючи з 1970-х років минулого століття у Раді Європи проводилась активна робота із створення моделі іншомовної комунікативної компетенції і розробки основних рівнів володіння іноземною мовою. Вагомою подією стало видання авторським колективом під керівництвом Дж. Л. М. Тріма у 2001 році документу під назвою „*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment*” [1]. Українська версія «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» [2] була підготовлена за загальною редакцією проф. С. Ю. Ніколаєвої у 2003 році.

Рекомендації Ради Європи забезпечили створення універсальної основи для розробки типових і навчальних програм, навчально-методичних матеріалів і критеріїв оцінювання знань учнів, що суттєво підвищило ефективність і прозорість порівняння різних кваліфікаційних систем, а також розробки тестового і екзаменаційного матеріалу для оцінювання рівня знань учнів при поточному і підсумковому контролю. Шкала рівнів володіння іноземною мовою швидко стала універсальною складовою будь-яких програм із вивчення іноземних мов. Завдяки наявності шкали самооцінювання учні отримали інструмент для самостійного визначення свого місця у системі європейських координат володіння іноземною мовою.

Рекомендації Ради Європи сприяли інтенсифікації процесів розробки національних програм з викладання іноземних мов з орієнтацією на універсальні загальноєвропейські стандарти. Одним з таких вдалих прикладів стала видана у 2006 році і рекомендована до використання Міністерством освіти і науки України *«Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України»* [3], друге видання у 2014 році [4]. Над документом працювала команда германістів із провідних університетів України при координації представництва Гете-Інституту у Києві.

Програма стала принципово новим нормативним документом, який посприяв розробці типових та робочих програм з німецької мови для конкретних спеціальностей ВНЗ України і позитивно вплинув на підвищення рівня викладання німецької мови для професійного спілкування. Одним з активних учасників даного процесу, як справедливо наголошує М. М. Гавриш [5, с. 761–762], стала кафедра німецької мови КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Важливо зазначити, що запропоновані принципи і методи стали, у першу чергу, успішним засобом універсалізації процесів викладання і вивчення німецької мови в Україні як території єдиного загальноєвропейського освітнього простору. Вдалим свідченням цьому є підтверджені німецькими

партнерами чисельні досягнення студентів і випускників КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Наступним кроком для подальшої універсалізації загальноєвропейського освітнього і наукового простору має стати цифровізація науково-педагогічної сфери суспільства. З метою реалізації даного амбітного проекту протягом останніх років Європейська комісія з питань науки і освіти розробила два принципово нові документи «Модель цифрових компетентностей для громадян» („The Digital Competence Framework for Citizens“) [6] і «Модель цифрових компетентностей для освітян» („The Digital Competence Framework for Educators“) [7], які стали основою для розробки національних програмних документів з питань цифровізації.

У березні 2021 року Міністерство цифрової трансформації України оприлюднило Рамку цифрової компетентності для громадян [8], а у грудні 2021 року Рамки цифрової компетентності для підприємців, держслужбовців і освітян [9] із метою широкого громадського та експертного обговорення. Отже, йдеться про можливість створення в Україні цифрового освітнього простору і подальшу інтеграцію з нашими європейськими колегами відповідно до єдиних універсальних критеріїв.

Важливо зазначити, що цифровізація за останнє десятиліття вже стала об'єктивним процесом, який активно поширюється у сучасному світі. Ми є свідками і учасниками створення інформаційного суспільства з великою кількістю нових цифрових форм миттєвої комунікації у всіх сферах життя: політика, економіка, наука, культура, освіта тощо. Світ стає технологічним. Завдяки розвитку інформаційних технологій людина отримує доступ до використання нових можливостей і стає частиною інформаційного суспільства. Цифрова реальність вже є важливою ознакою відбору до певного соціуму.

Пандемія Covid-19 додатково загострила проблематику використання новітніх інформаційних технологій у суспільстві, а освітня сфера потрапила до самого вирію подій. Як справедливо зазначає Д. В. Лук'янов, «Нова

реальність постковідного світу неминуче поставить питання про гнучкість більшості звичних «стаціонарних» систем. Гнучкість треба буде продемонструвати і системі освіти. Вартує готуватися до того, що дуже велику частину свого подальшого професійного життя ми будемо вчитися зовсім не в аудиторії» [10, с. 108–109].

В новітніх умовах інформаційні технології в тому чи іншому вигляді стали невід’ємною частиною будь-якого освітнього процесу. Використання інформаційних технологій у сфері комунікації сприяє розвитку міжкультурних контактів «без кордонів», таким чином населення планети Земля потрапляє до загального інформаційного простору. Отже, можна з високою мірою ймовірності стверджувати, що успішними в освітньому процесі будуть саме ті категорії населення, які зможуть ефективно використовувати найважливіші інструменти отримання і зберігання інформації (знань) – мову (мови) і цифрові ресурси. Мовна і цифрова компетентності набувають за таких умов особливого значення. Важливо також зазначити, що від якості та ефективності використання цифрових ресурсів може залежати розвиток мовної ситуації як у певному регіоні, так і в загальному планетарному масштабі. Дана проблема потребує додаткової уваги фахівців з теорії комунікації і соціолінгвістики.

Стосовно більш вузької проблематики навчання іноземної мови у дистанційних умовах варто зауважити, що віртуальність навчального простору суттєво вплинула на можливість використання окремих форм навчальної взаємодії у процесі навчання. Корекції зазнали такі поширені форми як групова дискусія, рольові та ділові ігри. Як відомо, основною метою навчання іноземної мови є розвиток комунікативної компетенції, яка передбачає розвиток вмінь в читанні, аудіюванні, письмі та говорінні. Говоріння є усною формою комунікації. Єдиною формою для усної комунікації в умовах електронного навчання є відеоконференція, яка на даний момент не в повній мірі здатна замінити вільне спілкування в студентській

аудиторії. Вирішення потребують як проблеми технічного характеру, так і питання цифрової компетентності учасників освітнього процесу.

Застосування сучасних інформаційних технологій і ресурсів Інтернет значно розширює можливості у викладанні навчальної дисципліни, але потребує додаткового науково-методичного переопрацювання питань підготовки навчального контенту і організації інтерактивного навчання. Тобто необхідність формування нової цифрової компетентності педагога стає неминучою. Людство пережило в минулому кілька технологічних революцій, кожна з яких суттєво змінювала і розвивала життя суспільства. Освіта і наука завжди були у центрі таких подій. Цифровізація освітнього простору спричиняє його відкритість і універсалізацію, а також подальше зростання конкуренції на глобальному ринку освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen : Lernen, lehren, beurteilen. URL: <http://www.goethe.de/z/50/commeuro/deindex.htm> (дата звернення: 03.02.2022).
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / за заг. ред. д.педагог.н., проф. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України / С. М. Амеліна та ін. Київ : Ленвіт, 2006. 90 с.
4. Рамкова Програма з німецької мови професійного спілкування для вищих навчальних закладів України / С. М. Амеліна та ін. Київ : Ленвіт, 2014. 136 с.
5. Гавриш М. М. «Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України» – новий документ європейського спрямування // Теоретичні та практичні підходи до впровадження нового покоління освітньо-професійних програм і навчальних

планів підготовки фахівців: шляхи розвитку : зб. матеріалів наук.-метод. конф., 6–8 лют. 2007 р. : в 2 ч. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [редкол.: А. М. Колот та ін.]. Київ : КНЕУ, 2007. Ч. 2. С. 761–762.

6. The Digital Competence Framework for Citizens. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp> (дата звернення: 03.02.2022).

7. The Digital Competence Framework for Educators. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu> (дата звернення: 03.02.2022).

8. Рамка цифрової компетентності для громадян. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-oprilyudnyuye-ramku-cifrovoyi-kompetentnosti-dlya-gromadyan> (дата звернення: 03.02.2022).

9. Рамки цифрової компетентності для підприємців, держслужбовців і освітян. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/na-portali-diyacifrova-osvityazyavilisya-tri-novi-ramki-cifrovih-kompetentnostej-dlya-pidpriyemciv-derzhsluzhbovciv-i-osvityan> (дата звернення: 03.02.2022).

10. Лукьянов Д. В. Анализ потребности в обновлении и диверсификации способов обеспечения образовательного процесса в условиях пандемии COVID-19 // Разработка нового поколения научно-методического обеспечения образовательного процесса высшей школы: проблемы, решения и перспективы : материалы I Международной научно-практической конференции, 15–16 октября 2020 г., Минск, Беларусь / БГУ, Главное управление образовательной деятельности ; [редкол.: Е. А. Достанко и др.]. Минск : БГУ, 2020. С. 101–110.